characteristics of corporations were determined. The positive and negative aspects of modern corporations are defined. The author also identified the advantages and disadvantages of the joint-stock form of business in Ukraine in difficult business conditions during the war with russia. Such an analysis showed that the conditions for the formation of the corporate sector in the conditions of war are complex and require adaptability, flexibility and strategic thinking. Corporate enterprises must adapt to new market conditions, ensure stability and reliability of their activities, and prepare for possible changes in the political and economic environment.

A statistical review of the activities of corporate enterprises and indicators of their functioning was carried out (on the example of 5 enterprises and their analysis for 5 years) and an analysis of the conditions of their formation and functioning of the following companies was carried out: 1. Joint-stock company «Ukrainian defense industry», 2. SE «Airport «Boryspil», 3. Administration of Seaports of Ukraine (AMPU), 4. State Food and Grain Corporation of Ukraine (DPZKU), 5. SE «Energoatom». From the conducted research of 5 corporations of different branches of the economy of Ukraine, it can be seen that the conditions of the war in Ukraine seriously affected the functioning of the corporate sector of Ukraine. Some enterprises failed to take preventive measures and showed inflexibility due to the negative consequences of military actions, which directly affected their activities and operating conditions. However, despite the challenges and difficulties, individual corporations have had to adapt and find strategies to survive. And accordingly, they demonstrate stable and even positive results.

corporation, corporate sector, corporate enterprises, corporate strategies, operating conditions of the corporate sector

Одержано (Received) 27.10.2023 *Прорецензовано (Reviewed) 09.11.2023*
Прийнято до друку (Approved) 27.12.2023

УДК 336.763.2 **JEL Classification: M20, G30, K22**
DOI: https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10(43).36-44

Ю.А. Бондар, доц., канд. екон. наук
Льотна академія Національного авіаційного університету, м. Кропивницький, Україна
Р.І. Жовновач, проф., д-р екон. наук
Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна
Г.О. Ус, проф., д-р екон. наук
Приватний заклад вищої освіти «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова», м. Черкаси, Україна

Економічні підходи до оцінки цінних паперів та ризиків корпоративних інтеграційних об’єднань і товариств

Стаття присвячена дослідженню підходів до оцінки цінних паперів та економічних ризиків корпоративних інтеграційних об’єднань і товариств для кращого використання при формування ціни на ринку цінних паперів. Розглядаються основні теоретико-правові підходи до оцінки ринкової вартості акцій вітчизняних підприємств.

Сформовано ціну акцій та інших цінних паперів методом контр-фактичного аналізу, окрім врахування домінуючих характеристик акцій. Обґрунтовано перелік інформації про емітента цінних паперів, яку пропонується, за відсутності біржового котирування, вважати ключовою для визначення ціни. З’ясовано сутність алгоритму переходу від оцінки всього підприємства до оцінки отриманих раніше дольових часток. Проаналізовано принципи оцінки прав підприємства та встановлено підхід, який найкраще відповідає завданню визначення вартості об’єкта в рамках оцінки прав підприємства.

Проаналізовано процес формування ринкової вартості акцій корпоративного консолідованого партнерства та визначено, що капітал може збільшуватися або зменшуватися під впливом макро- та мікроекономічних факторів. Враховано підходи до оцінки ринку цінних паперів, який відноситься до ринку, що розвивається, адже такі ринки виявилися найбільш вразливими до сучасного процесу інтеграційних фінансових ринків та можуть прийняти на себе основний удар поточних і майбутніх фінансових криз та економічних ризиків.

© Ю.А. Бондар, Р.І. Жовновач, Г.О. Ус, 2023

Визначено, що загальні методи оцінки включають сценарний аналіз, аналіз чутливості, дискаунтні потокові моделі, аналіз ризику та інші фінансові моделі. Врахування цих ризиків і оцінка цінних паперів допомагає інвесторам та учасникам ринку приймати обґрунтування щодо інвестування та управління активами. Наприклад, враховуючи ризики корпоративних інтеграцій, інвестори можуть приймати рішення про зменшення експозиції до акцій певної компанії або сектору, який піддається інтеграції, та розширення диверсифікації портфеля.
корпоративна інтеграція, акціонерні товариства, економічні ризики, інтеграційні об'єднання, корпоративне управління, цінні папери

Постановка проблеми. Створення ефективного механізму корпоративного фінансування є важливим напрямком стабільного розвитку економіки. Ринок корпоративних цінних паперів України відіграє важливу роль у фінансовій системі країни завдяки інтенсивним інвестиційним ресурсам. Необхідність забезпечення відновлення економіки (після криз, військово-політичних та інших форс-мажорних ситуацій) також вимагає широкого використання корпоративних цінних паперів як інструментів власного капіталу.

Становлення ринку корпоративних цінних паперів дало змогу фінансувати потреби суб'єктів господарювання трьох інституційних секторів: фінансового, нефінансових підприємств та домашніх господарств. Хоча доступ до фінансових ресурсів усіх контрагентів інституційного сектору є важливим, у сучасних умовах фінансування нефінансового корпоративного сектору (юридичних осіб реального сектору економіки) визначає темпи та частку фінансування нефінансового корпоративного сектору. Учасники ринку, такі як підприємства, вирішують питання залучення необхідних ресурсів саме через випуск різних пайових та боргових корпоративних цінних паперів. Цим визначається їхня інвестиційна позиція на ринках капіталу, а також розкривається здатність використовувати інвестиційний потенціал ринку корпоративних цінних паперів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи та практичні аспекти функціонування ринків корпоративних цінних паперів досліджені у працях багатьох дослідників. Так, на думку Б. Стеценка, мета виходу підприємства на ринок цінних паперів полягає в його розвитку, зростанні ринкової вартості та капіталізації [9].

Згідно з Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» цінні папери – документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника, та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передачі прав, що випливають із цих документів, іншим особам [6].

І.Р. Шпакович зазначає, що ринок цінних паперів посідає стратегічно важливе місце у становленні ринкової економіки, і тому потребує постійного розвитку і вдосконалення. На цій основі гроші перетворюються на цінні папери, тобто інвестиції надходять на підприємства, які потребують інвестицій. Ступінь розвитку цього ринку відображає загальний ступінь розвитку економіки країни; дає можливість ефективно розподіляти надлишкові кошти інвесторів в економіку; швидко адаптується; є більш гнучким до певних умов, що змінилися; сприяє покращенню [10].

У спільній статті Ю.В. Петленко та Г.В. Решетова зазначають, що під корпоративними цінними паперами розуміються цінні папери, випущені акціонерними товариствами, іншими організаціями та підприємствами з юридичними формами власності, а також фондами, банками та інвестиційними компаніями [7]. До основних документів на ринку корпоративних цінних паперів можна віднести акції, облігації, чеки і векселі. О. Барановський дає таке визначення: «Корпоративний емісійний цінний папір – це емісійний цінний папір, який випускається комерційною організацією,

заснованою на об'єднанні участі та капіталів, яка передбачає її власнику відповідний обсяг прав» [1].

Існує також концепція, згідно з якою слово «корпоративні» в назві корпоративних цінних паперів має відношення до прав компанії, а не до юридичної особи-емітента, тому її емітентами можуть стати не всі юридичні особи, а лише ті, які мають право видавати та може стати його видавцем. Прихильниками даної концепції є Ю.В. Петленко, Г.В. Решетова, які вказують на те, що тільки акція може вважатися єдиним корпоративним цінним папером, тобто цінним папером, що засвідчує право членства в акціонерному товаристві [7].

Віддаючи належне науковим розробкам зазначених учених, необхідно відмітити, що дослідження низки теоретичних і практичних питань функціонування ринку корпоративних цінних паперів не є вичерпним і потребує подальшого вивчення в умовах глобалізації та стратегії європейської інтеграції України.

Постановка завдання. Метою написання даної статті є дослідження підходів до оцінки цінних паперів корпоративних інтеграційних об’єднань та товариств для кращого їх використання в роботі на ринку цінних паперів.

Виклад основного матеріалу. Домінуючою ознакою слід вважати здатність цінного папера на вторинному ринку генерувати дохід для інвесторів, пов’язаний зі змінами валютних курсів. Для реалізації цієї функції акцій необхідний організований ринок з усіма його обов'язковими компонентами: фондова біржа, система депозитарного обліку, розрахунково-клірингова система. Діяльність інвесторів на фондовому ринку дуже цікава не тільки в економічному, а й у психологічному плані. Для багатьох активних суб'єктів змінилися концепція економічних цілей і зміст процесу. Біржові операції неминуче супроводжуються певним емоційним настроєм, який стає метою, яка сама відсуває економічну ефективність операції на другий план, або використовує її як критерій позитивних емоцій у біржовій грі. Однак ця тема є окремим дослідженням не лише психологів, а й економістів, оскільки вищезазначені властивості цінних паперів також впливають на попит на них, створюючи складні механізми ціноутворення.

З іншої точки зору ступеня впливу на ціну, це здатність акцій перетворювати корпоративні цінні папери на функції управління. Крім того, акція матиме різні атрибути управління залежно від розміру активів, якими володіють інвестори, а отже, її ціна також змінюватиметься. Зрозуміло, що ціни змінюватимуться, оскільки плани TenPercent, засоби контролю та, звичайно, можливості керування пакетом керування збільшаться. Але не слід очікувати поступових змін ціни, оскільки це ігнорує здатність акцій консолідуватися протягом певного періоду для вирішення певних стратегічних і тактичних завдань.

Далі слід дослідити, чи можуть великі акції служити золотим активом у різних фінансово-економічних операціях для забезпечення гарантії виконання договірних зобов’язань. Головним чинником ціноутворення у цій ситуації є забезпечення ліквідності цінних паперів. Для сторони контракту, яка має право власності на заставний актив, цінний папір, як правило, не є операційним фінансовим інструментом за обставин, зазначених у контракті. У цьому випадку заставодавець намагатиметься якомога швидше продати цінні папери за ціною застави і вище. Однак коливання обмінного курсу з часом неминучі, тому ціна акцій у пакеті застави майже завжди буде нижчою за ринкову ціну на момент укладення угоди [2].

Коливання курсів акцій на фондовому ринку приваблюють портфельних інвесторів, зацікавлених у здійсненні максимальної кількості прибуткових угод з якомога меншими інтервалами. Однак багато покупців на біржовому майданчику

дбають лише про тривале стабільне зростання ціни цінних паперів конкретної компанії, не враховуючи її короткострокові коливання. Цей тип інвесторів віддає перевагу валютам і дорогоцінним металам.

Як накопичення, реалізуючи їх властивість збільшувати ринкову ціну у близької пропорційно збільшенню власного капіталу акціонерного товариства. Альтернативою є банківські депозити. Хоча ці форми вільного розподілу коштів мають як переваги, так і недоліки, ринок створений таким чином, щоб пропонувати широкий спектр варіантів для задоволення потреб.

Природно, що цінні папери підприємств, які користуються вагомою репутацією на ринку протягом тривалого періоду часу, користуються найбільшим попитом і мають найвищі ціни. Тому найважливішими показниками в ціноутворенні є вартість матеріальних активів і, перш за все, бренду, а також опубліковані фінансові показники.

Перелік характеристик цінних паперів, що визначають механізм ціноутворення, не є вичерпним, але з точки зору ринку він є достатнім для визначення ціни акції з мінімальними витратами і з прийнятним ступенем похибки.

Український фондовий ринок має не можна охарактеризувати як найблагополучніший сегмент національної фінансової системи. По-перше, нерозвиненість організованої торгівлі на вторинних ринках послаблює ринок. З одного боку, вісім елементів цінних паперів зменшують можливість виходу на дешевий інвестиційний ринок, а з іншого – закривають двері для мільйонів потенційних інвесторів, які готові грати на біржових спекуляціях або мають для цього потенціал і перспективи.

Тим не менше, в деяких випадках ціни на акції необхідно визначати поза торговим процесом. Зокрема, це стосується обліку вартості цінних паперів.

Найпростішим способом визначення ціни активу є використання порівняльного методу, але для цього потрібен достатній масив аналогів. Інформація про транзакції на неорганізованому позабіржовому ринку відноситься до категорії конфіденційної, оскільки містить персональну інформацію учасників транзакції.

Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» (Постанова Кабінету Міністрів від 29 листопада 2006 р. № 1655) [8] дає змогу визначити ціну акцій як пропорційну частину вартості цілісного майнового комплексу. Проте як майновий, і дохідний підходи дуже затратні і застосовні, головним чином, визначення вартості державних корпоративних прав під час їх продажу чи інвентаризації.

При визначенні ціни акцій та інших цінних паперів методом контр-фактичного аналізу, окрім врахування домінуючих характеристик акцій, пропонується, за відсутності біржового котирування, вважати ключовою для визначення ціни наступну інформацію про емітента цінних паперів:

- виконання емітентом зобов'язань щодо регулярної звітності, обов'язкового аудиту та розкриття публічної інформації;
- прибутковість за останній звітний рік;
- динаміки зростання власного капіталу (ВК) (темпів зростання ВК) за останні три роки;
- обсяги реалізації продукції;
- ринкова частка підприємства;

На основі цих факторів за допомогою методу аналізу ієрархій можна визначити рейтингову (порівняльну) оцінку акцій емітента цінних паперів. П'ять запропонованих факторів є відповідно критеріями К1, К2, К3, К4 та К5. Для прикладу, обирається лише три емітенти: А1, А2 та А3.

Для визначення відносних коефіцієнтів – глобальних пріоритетів необхідно створити таблиці парних порівнянь з урахуванням експертних оцінок.

За відсутності кількісного порівняння застосовується кількісна шкала оцінки: рівність – 1/1, слабка перевага – 3/1, суттєва перевага – 5/1, сильна перевага – 7/1, абсолютна перевага – 9/1 (2, 4, 6, 8 – проміжні значення переваг).

У таблицях по горизонталі записуємо експертні порівняння значущості кожної структурної одиниці щодо інших. Розглянемо випадок, коли таблиці відповідають назад симетричним матрицям (A = {aij}; i, j = 1, n; n – число критеріїв або альтернатив, для елементів aij яких виконується умова: aij = 1/aij, i – номер ряду, j – номер шпальти.

Власний вектор Vm матриці парних порівнянь щодо m-параметра визначається за формулою 1:

$$Vm = \frac{\sum_{j=1}^{n} a_{ij}}{\sum_{i,j=1}^{n} a_{ij}} \quad (1)$$

Структура емітентів А1 А2 А3 представлена в табл. 2, у якому позначені компоненти власних векторів матриць парних порівнянь. Парні порівняння критеріїв щодо мети, на думку автора, мають вигляд: К1/К2 = 3/7, К1/К3 = 3/5,К1/К4 = 3/1, К1/К5 = 1/3 (табл. 1)

Таблиця 1 –Матриця парних порівнянь критеріїв щодо цілі

M	K1	K2	K3	K4	K5	Vm
K1	1	3/7	3/5	3/2	1/3	3/26
K2	7/3	1	7/5	7/2	7/9	7/26
K3	5/3	5/7	1	5/2	5/9	5/26
K4	2/3	2/7	2/5	1	2/9	1/13
K5	3/1	9/7	9/5	9/2	1	9/26

Джерело: сформовано авторами на основі [4; 5; 7; 9]

Останній стовпець цієї та інших матриць визначає власний вектор цих матриць. Аналогічно створюються матриці парних порівнянь альтернатив щодо критеріїв, що відображені в таблиці 2.

Вибір критеріїв не був спонтанним. Так, перший характеризує рівень прозорості корпорації; другий та третій відображає ефективність господарської діяльності; четвертий – правильність маркетингової стратегії; п'ятий підтверджує теперішню та майбутню стабільність позиції на ринку. Саме ці фактори мають першочергове значення для формування ціни акцій компанії-емітента цінних паперів.

Традиційно для оцінки ринкової вартості будь-якого активу чи бізнесу використовують три підходи: витратний (по-елементна оцінка ринкової вартості активів та пасивів підприємства, що є результатом різниці між балансовою, ринковою оцінкою складових активів і пасивів), порівняльний (відбір подібних об’єктів та збір даних про вартість та коректування за допомогою системи коефіцієнтів, які відображають відмінності між оцінюваним та подібним об’єктом)та дохідний [9]. Результати розрахунків, отримані за різними методами, дають змогу отримати інтегральну оцінку вартості прав корпоративних підприємств.

Таким чином, третій емітент має перевагу над першим та другим.

A3> A1> A2.

Таким чином, ринкова вартість акцій, що перебувають у вільному обігу, формується під впливом попиту та пропозиції учасників ринку на конкретну акцію. Учасники ринку беруть до уваги низку факторів при встановленні цін попиту та пропозиції.

Таблиця 2 – Матриця парних порівнянь альтернатив

Критерій К1				
К1	А1	А2	А3	Vk1
А1	1	1/2	1/3	1/6
А2	2/1	1	2/3	1/3
А3	3/1	3/2	1	1/2
К1	А1	А2	А3	Vk1
Критерій К2				
К2	А1	А2	А3	Vk2
А1	1	3/1	2/3	6/17
А2	1/3	1	2/9	2/17
А3	3/2	9/2	1	9/17
Критерій К3				
К3	А1	А2	А3	Vk3
А1	1	4/5	4/3	1/3
А2	5/4	1	5/3	5/12
А3	3/4	3/5	1	1/4
Критерій К4				
К4	А1	А2	А3	Vk4
А1	1	1	5/6	5/16
А2	1	1	5/6	5/16
А3	6/5	6/5	1	3/8
Критерій К5				
К5	А1	А2	А3	Vk5
А1	1	5/6	5/4	1/3
А2	6/5	1	3/2	2/5
А3	4/5	2/3	1	4/15

Джерело: сформовано авторами на основі [4; 5; 7; 9]

Ринкова вартість акції, яка не має біржових котирувань або перебуває в обмеженому обігу, визначається експертами на основі внутрішньої вартості акції з урахуванням мікроекономічних та макроекономічних факторів. Внутрішня вартість акції, як найближче наближення до її ринкової вартості, формується під впливом очікувань щодо фактичного стану бізнесу компанії та перспектив її розвитку.

Слід також зазначити, що я вартості акцій формується не тільки під впливом факторів макро- та мікрорівня, але й з враховує здатність акцій надавати акціонерам-інвесторам певні права на участі в управлінні підприємством-емітентом та отримання частини її прибутку у вигляді дивідендів. Таким чином, акції, як колективна власність на капітал акціонерного товариства, виступає не лише інвестиційним активом для акціонерів-інвесторів, а й надають їм певні права з управління, що, безумовно, впливає на оцінку ними вартості цінних паперів товариства та прийняття рішень щодо їх придбання.

Також, слід зазначити, що оцінка цінних паперів має на меті визначення їх ринкової та інвестиційної вартості. Через низку причин інвестиційна вартість не завжди відповідає ринковій. Розбіжності пояснюються відмінностями в оцінках майбутньої прибутковості, сприйнятті ризику, податкового статусу тощо. Особливість оцінки цінних паперів (корпоративних прав) визначається тим, що цінні папери – це інструменти, які обертаються на фондовому ринку і є особливою формою капіталу

компанії. Водночас цінні папери не є матеріальними товарами, а їхня вартість визначається правами, що надаються їхнім власникам. Тому оцінка цінних паперів ґрунтується на точному аналізі набору прав їхніх власників і подальшому розрахунку вартості цих прав.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, досліджуючи питання оцінки цінних паперів корпоративних інтеграційних об'єднань, було обґрунтовано існуючий підхід до регулювання емісійної діяльності акціонерних товариств. А саме, розглядаючи Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» визначено, що емісія цінних паперів – це є відчуження у спосіб, визначений проспектом емісії. Закон регулює використання публічної та приватної пропозиції щодо розміщення цінних паперів, також визначає публічну пропозицію як спосіб емісії, що передбачає відчуження цінних паперів шляхом опублікування в засобах масової інформації або іншого оприлюднення, оголошення про пропозицію цінних паперів не визначеному колу осіб.

Під час аналізу процесу, за допомогою якого формується ринкова вартість акцій корпоративних інтеграційних об'єднань, визначено, що капітал збільшується або зменшується під впливом різних факторів мікро- та макрорівня. Підходи до оцінки цінних паперів необхідно здійснювати з врахуванням особливостей цього ринку, який відноситься до ринків, що розвиваються. Саме такі ринки виявилися найбільш вразливими до сучасних процесів інтеграції фінансових ринків; існує певна загроза, що основний тягар нинішніх і майбутніх фінансових криз впаде на них.

Безумовно, розглянуті аспекти оцінки оцінних паперів корпоративних інтеграційних об'єднань не вирішують повністю усіх проблемних прийнятих. Тому, перспективи подальших досліджень передбачають аналіз проблемних ситуацій в даній сфері з метою визначення відповідних методів та вимог до ефективного оцінювання цінних паперів суб'єктів господарювання.

Список літератури

1. Барановский О. Ринок цінних паперів в Україні: стан, проблеми, перспективи. *Банківська справа*. 2017. № 6 С. 42-45.
2. Бондар Ю.А., Легінькова Н.І. Основні аспекти корпоративного управління підприємством. *Науковий журнал «Інтелект XXI»*. 2018. № 4. С. 40-44.
3. Бондар Ю.А., Жовновач Р.І., Метіль Т.К., Бондаренко І.В. Економічне стратегування реалізації сценаріїв корпоративної інтеграції акціонерних товариств України. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 2 (43). С. 101-107.
4. Гуцалюк О.М. Комплексна оцінка діяльності корпоративного інтеграційного об'єднання. *Інституціональний вектор економічного розвитку*. 2015. Вип. 8 (2). С. 344-353.
5. Гуцалюк О.М. Інтеграційні аспекти стратегічного планування розвитку акціонерного товариства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 322-327.
6. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» в редакції Закону України від 22.02.2006 р. № 3480-IV, зі змінами та доповненнями. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/ laws/show/3480-15 (дата звернення: 08.11.2023 р.)
7. Петленко Ю.В., Решетова Г.В. Удосконалення структури капіталу компанії як умова підвищення її капіталізації. *Фінанси України*. 2012. №3. С. 102-109.
8. Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Національного стандарту № 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів" від 29 листопада 2006 р. № 1655 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF#Text (дата звернення: 10.11.2023 р.)
9. Стеценко Б. Акціонерні товариства на ринку капіталів України: проблемні питання взаємодії. *Науковий вісник Національного університету ДПС України.* 2016. № 1. С. 151-156.
10. Шпакович І.Р. Підприємства "торговці цінними паперами" та їх значення в сучасній економіці. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. "Сучасні проблеми економіки та менеджменту*", (м. Львів, 10-12 листопада 2011 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 440- 441.

11. Becht, M., Bolton, P. and Röell, A., 2002. Corporate Governance and Control. NBER Working Papers 9371, p. 168.
12. Shleifer, A.A., Vishny, R. 1997. Survey of Corporate Governance. Journal of Finance, Amer11ican Finance Association. 52, pp. 737-783.

References

1. Baranovsky, O. (2017). Rynok tsinnykh paperiv v Ukrayini: stan, problemy, perspektyvy [Securities market in Ukraine: state, problems, prospects]. *Bankivska sprava – Banking*, *Vol. 6,* 42-45 [in Ukrainian].
2. Bondar, Iu.A., & Lehinkova, N.I. (2018). Osnovni aspekty korporatyvnoho upravlinnya pidpryiemstvom [Basic aspects of corporate management of the enterprise]. *Naukovyi zhurnal «Intelekt KhKhI» - Scientific magazine "Intellect XXI", Vol. 4,* 40-44 [in Ukrainian].
3. Bondar, Iu.A., Zhovnovach, R.I., Metil, T.K., & Bondarenko, I.V. (2022). Ekonomichne stratehuvannya realizatsiyi stsenariyiv korporatyvnoyi intehratsiyi aktsionernykh tovarystv Ukrayiny [Economic strategizing of the implementation of corporate integration scenarios of joint-stock companies of Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy - Herald of economic science of Ukraine*, *Vol. 2 (43),* 101-107 [in Ukrainian].
4. Hutsaliuk, O.M. (2015). Kompleksna otsinka diyal′nosti korporatyvnoho intehratsiynoho ob″yednannya. Instytutsional′nyy vektor ekonomichnoho rozvytku. [Comprehensive assessment of the activities of the corporate integration association]. *Instytutsionalnyi vektor ekonomichnoho rozvytku - Institutional vector of economic development*, *Vol. 8 (2),* 344-353. [in Ukrainian].
5. Hutsaliuk, O.M. (2016). Intehratsiyni aspekty stratehichnoho planuvannya rozvytku aktsionernoho tovarystva [Integrative aspects of strategic planning of joint-stock company development]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky - Global and national economic problems, Vol. 11,* 322-327 [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrayiny «Pro tsinni papery ta fondovyy rynok» [The Law of Ukraine "On Securities and the Stock Market"]. (February 2006). *zakon.rada.gov.ua.* Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15 [in Ukrainian].
7. Petlenko, Yu.V., & Reshetova, G.V. (2012). Udoskonalennya struktury kapitalu kompaniyi yak umova pidvyshchennya yiyi kapitalizatsiyi [Improving the company's capital structure as a condition for increasing its capitalization]. *Finansy Ukrainy - Finances of Ukraine*, *Vol. 3*, 102-109 [in Ukrainian].
8. Postanova Kabinetu Ministriv Pro zatverdzhennya Natsional′noho standartu № 3 "Otsinka tsilisnykh maynovykh kompleksiv" [Resolution of the Cabinet of Ministers on approval of National Standard No. 3 "Evaluation of integrated property complexes"]. (November 29, 2006). *zakon.rada.gov.ua.* Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0% BF#Text [in Ukrainian].
9. Stetsenko, B. (2016). Aktsionerni tovarystva na rynku kapitaliv Ukrayiny: problemni pytannya vzayemodiyi. [Joint-stock companies on the capital market of Ukraine: problematic issues of interaction]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy - Scientific bulletin of the National University of the Ukrainian Academy of Sciences, Vol. 1, 151-156* [in Ukrainian].
10. Shpakovich, I.R. (2011). Pidpryyemstva "torhovtsi tsinnymy paperamy" ta yikh znachennya v suchasniy ekonomitsi [Enterprises "securities traders" and their importance in the modern economy]: *Materials of the International Scientific and Practical Conference "Modern problems of economics and management".* (November 10-12, 2011). Lviv: Publishing House of Lviv Polytechnic [in Ukrainian].
11. Becht, M., Bolton, P., & Röell, A. (2002). Corporate Governance and Control. *NBER Working Papers 9371* [in English].
12. Shleifer, A.A., & Vishny, R. (1997). Survey of Corporate Governance. *Journal of Finance, American Finance Association*. 52, 737-783 [in English].

Iuliia Bondar, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Flight Academy of the National Aviation University, Kropyvnytskyi, Ukraine
Ruslana Zhovnovach, Professor, Doctor in Economics (Doctor of Economic Sciences)
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine
Galyna Us, Professor, Doctor in Economics (Doctor of Economic Sciences)
Private Higher Education Institution «Rauf Ablyazov East European University», Cherkasy, Ukraine

Economic Approaches to the Evaluation of Securities and Risks of Corporate Integration Associations and Societies

The article is devoted to the study of approaches to the assessment of securities and economic risks of corporate integration associations and societies for better use in the formation of prices on the securities market. The main theoretical and legal approaches to the assessment of the market value of shares of domestic enterprises are considered.

The price of shares and other securities is formed by the method of counter-factual analysis, in addition to taking into account the dominant characteristics of shares, it is suggested that, in the absence of a stock exchange quotation, the following information about the issuer of securities is considered key for determining the price. The essence of the algorithm for the transition from the assessment of the entire enterprise to the assessment of previously received equity shares has been clarified; the principles of enterprise rights assessment are analyzed and the approach that best meets the task of determining the object's value within the framework of enterprise rights assessment is established. The process of forming the market value of corporate consolidated partnership shares was analyzed and it was determined that capital can increase or decrease under the influence of macro- and microeconomic factors. Approaches to the evaluation of the securities market, which refers to the developing market, are taken into account, because such markets have proven to be the most vulnerable to the modern process of integration of financial markets and can take the brunt of current and future financial crises and economic risks. Common valuation methods were found to include scenario analysis, sensitivity analysis, discounted flow models, risk analysis, and other financial models.

Considering these risks and evaluating securities helps investors and market participants make investment and asset management rationales. For example, given the risks of corporate integrations, investors may decide to reduce exposure to the shares of a particular company or sector undergoing integration and increase portfolio diversification.

corporate integration, joint stock companies, economic risks, integration associations, corporate management, securities

Одержано (Received) 27.11.2023 *Прорецензовано (Reviewed) 07.12.2023*
Прийнято до друку (Approved) 27.12.2023

UDC 311.3 **JEL Classification: C49**
DOI: https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10(43).44-51

Oleksandr Gai, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Olena Magopets, Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnitsky, Ukraine

Statistical Problems and Imperatives in Wartime: a Critical Analysis

The article highlights the modern perspectives of statistics as a science and its role in various fields of human activity. The article is based on the analysis of current trends in the development of statistics, as well as its significance in the era of the digital revolution and the information age. The prospects of statistics as a science are incredibly promising and diverse, covering different fields and industries. Through a broad analysis of current trends and achievements, this article sheds light on the development of statistics and its potential impact on shaping the future.

As a result of the study, the main prospects for the development of statistics as a science and a field of practical activity were determined, and the key aspects emphasizing its importance were formulated. It has been proven that statistics is a dynamic, evolving discipline with enormous potential for innovation, discovery, and impact on society. The critical analysis of statistical problems and urgent tasks that arise in wartime has been provided. The role of statistics in those military actions is considered, and the application of statistical methods to strategic and tactical decision-making is analyzed. In times of war, statistics face numerous challenges that can complicate the collection, analysis, and interpretation of data.

© O.Gai, O.Magopets, 2023